

דמותו של מפקד שופל

מסוג מייחוד. ואולי משהו יותר עמוק: משהו המבטא את ייחודו של צה"ל, כפי שהיה וכפי שרצינו שיהיה.

הוא היה ההיפך ממפקד נוקשה. ללא סימני הדרגות, לא היה איש מנחש כלל שהוא מפקד. הוא היה ענוותן, נחבא אל הכלים, בעל חיוך ביישני. כשנתן סקודה, היא נשמעה כמישאלה. אבל מישאלה שכל טוראי רצה ללמא אותה. מפני שאלברט היה כזה. מעולם לא היתה לו בעייה של משמעת.

חיינו יחד במשך כמה מן הרגעים הק" שים ביותר של חיינו, בקרבות סביב גני בה. הייתי עימו על גיפ אחד, כשהחלטת מהירה של מפקד יכלה להוות את ההבדל בין חיים ומוות. בטחתי בו לחלוטין, כי נער בן ה-18. כ"י גם בקרב היה שקט. מבור גר, פשוט, חבר-מפקד.

הוא נפצע מרסיסי פצצה של מטוס ביום האחרון לפני ההפוגה השנייה — בתום סיבוב הקרבות האכזרי ששבר את מיתת קפת הצבא המיצרי, ושהיווה את נקודת המפנה של מלחמת-העצמאות.

אחרי המלחמה ההיא כתבתי כמה מערי כונים על חיי שועלי-שימשון. אחד מהם — "ארבעה בגיפ" — הוצג בתיאטרון זירה של מיקו אלמו. במרכז עמד מפקד מחלקה, ביישן, עניו, המנהל את חיי אני

שיו מבלי שירגישו בכך. כל מי שהיה בפלוגה שלנו ידע מיהו מפקד זה: אלברט. לאחר מכן עקבתי אחרי מעשיו מרחוק, שמעתי שהשתחרר מצה"ל ופנה לחיים אזרחיים, שחזר לצה"ל כעבור כמה חוד" שים, שעלה במהירות בסולם הפיקוד, שי פיקד על אחת מגיירות-ההבקעה הקשות ביותר ברמת-הגולן במלחמת ששת-הימים, שביקש ללמוד, קיבל חופשה ולמד היס"ט טוריה באוניברסיטת תל-אביב. זה היה חלומי — ללמוד, ולהיות למורה — בתום שרותו הצבאי. אבל אחרי שנה של לימודים קיבל הצעה שלא יכול היה לסרב לה: לפקד על כוחות השריון בסיני.

הוא עמד להשתחרר מתפקיד זה החור" דש — יומיים אחרי יום-כיפור כדי לי- היתמנות לתפקיד בכיר יותר בצה"ל. הוא היה שייך לדור החדש של המפקדים ב" צה"ל, המפקדים המיקצועיים, הרחוקים מ" דור הגנרלים הפוליטיים. המלחמה הדביקה אותו יומיים לפני החלפת התפקיד. חוטל עליו התפקיד שהיה אולי הקשה ביותר במלחמת: לבלום את כוחות המיצרים בסיני עד שיגיעו חיילי המילואים. ותוא עשה זאת.

בעיני חייליו, שהיו צעירים ממנו ב-25 שנים, בוודאי נראה האלוף אברהם מנדלר כחייל נוקשה, קפדן, מיקצועי. "אלברט הי אדום", כפי שנקרא בשל צבע פניו. בעיני נשאר אותו נער אדמוני ותכול- עיניים, שהקסים אותנו מן הרגע הראשון שראינוהו.

שועל שימשון

אלברט (ליד הנהג) על גיפ של שועלי שימשון, בגלילית ראש-השנה תש"ח של חטיבת גבעתי. התמונה צולמה במיצעד החטיבה ברחובות, בימי ההפוגה השנייה של מלחמת העצמאות.

לא היה קל לנערים אלה להסתדר עי מנו, ולפקד עלינו. כל אחד פתר את הר בעייה בדרך משלו. מכולם, עשה עלינו רושם צעיר בשם אלברט.

בשערי המוות, אין הבדל בין אלוף ו" טוראי. במוות כולם שווים.

נפילתו של אלוף נדירה יותר מגפילת טוראי. שמו ידוע יותר. אך כל אדם הנר פל בקרב הוא אחד וידיד בעיני יקיריו וידידיו.

כשאני חושב על אלברט, אני חושב ש" על אלוף. אני חושב על צעיר ביישן, ש"

אלברט

לתיגנים, תניך בית-הספר המיקצועי מכס פיו בתל-אביב.

חוך ימים מעטים עלה אלברט שאיש לא הכירו בשמו האמיתי — אברהם מנדלר, לדרגת מפקד-מחלקה. הוא קיבל את מחלקת הגיפים של הפלוגה אשר קיבלה כעבור שבועות מעטים, בקרבות המרים סביב גנ" בה, את תואר-הכבוד "שועלי שימשון".

אדם יכול לקבל רושם עמוק מאדם אחר, גם מבלי שנוצרים עימו יחסים יריי דות הדוקים.

אלברט עשה עלי מייד רושם כזה. קשה לי להסביר מדוע. אולי מפני שהוא סימל משהו בעיני.

מה?

אפשר לומר: שיטה של פיקוד. מנהיגות

הופיע באחד הימים במחנה שועלי שימ" שון ואמר: "שמי אלברט".

זה היה במאי 1948. חיינו כבר ותיקים בעיני עצמנו, אחרי עשרות פעולות.

יום אחד הגיע אוטובוס — ובו כתרסר צעירים — צעירים מאוד. היו אלה המ" פקדים החדשים שלנו — אנשי גז"ע תל אביב, שנשלחו עם פרוץ המלחמה לקורס מסיכפים, ובאו לגודד עם גמר הקורס.

לא ראינו בעין טובה את הבחורים האלה — רובם צעירים מאיתנו, שהיינו אז זקנים בני 22-25. הם לא היו עדיין בקרב, ואנח" נו חשבנו את עצמנו לעכברי-חזית ותי קים. מדוע יפקדו עלינו?

מפקד העוצבה

אלברט מנדלר כפי שצולם לפי כמה חודשים ב" ,מעון המזח" האנדתי, בפנח תעלת סואץ. בשעה שנתן ראיון לחוליית-כיסוי של העולם הזה, שדנה עימו על סיכויי המלחמה תבאה.

כתוב בספרים. יתרון זה לא בא עד כה לידי ביטוי מספיק ומשום כך לא התאפשר בעצם לכוחות צה"ל בסיני להכריע עד כה את הצבא המיצרי.

הגורם השני, שניתן לדבר עליו, ר" המעצב את אופייה המיוחד של המלחמה, היא המערכת חלקו של חיל-הרגלים.

אפילו במלחמת ששת-הימים, שהיתה מלחמת שריון מובהקת, היה לחילות הר" רגלים, תפקיד מכריע. אי אפשר לתאר את כיבוש ירושלים, כיבוש הרמה, או הכרעת מוצבי אוס-כרף בסיני, ללא חילות הרגלים, הממונים והמוצנחים של צה"ל.

במלחמה הנוכחית פחת השימוש בחיל- הרגלים. מובן, שהוא לא הוצא לגמרי מ" התמונה. הוא יבוא תמיד בעקבות הר" שריון הפורץ והמסתער כדי לתחזק בהי" שגים. הוא יישלח לכבוש מוצבים ששריון אינו יכול להגיע אליהם, כפי שהדבר נעשה על-ידי צה"ל בכיבוש מוצב תל-אל-שמש במרחק 40 קילומטר מדמשק. למרות זאת — צוב אין חיל-הרגלים מלכת-הקרב. לא הוא שיכריע את המלחמה.

המלחמה הפכה למלחמה טכנולוגית מובהקת, של התכתשות שריון בשריון, של הפעלת חיל-אוויר במשימות קרקע ושל שימוש חסר תפקידים בארטילריה. כדי להבין את המימדים של המלחמה הזאת כדאי לזכור שקרב אל-עלמין המפורסם, נטלו חלק הן בצד הגרמני והן בצד בנות-הברית לא יותר מאשר 1450 טנקים. כאשר פלשו הגרמנים לרוסיה ביולי 1941, הם הכניסו למערכת בכל החזית 1400 טנקים בלבד. יש ואילו עתה, בשטחים מצומצמים מאלה, יש למיצרים בלבד או לסורים בתחילת הר" מערכה, מיספר טנקים בסדר גודל דומה — מבלי להזכיר את כמות הטנקים שבידי צה"ל.

זה גם הסבר לכמות הפצועים הר" קטנה, יחסית, למלחמה זו. לעומת 656 ההרוגים עליהם נמסר כי נפלו בצד הישרי אלי בשמונת ימי המערכה הראשונים, נמ" סר על כ-2000 פצועים. זהו יחס של 1:3 בין הרגים לפצועים. במלחמות הקודמות היה היחס גדול בהרבה, ותמיד עלתה כמות הפצועים בהרבה מוגים על כמות ההרוגים. ציביונה של המלחמה כמלחמת שריון ומטוסי, בה חיל-הרגלים ממלא תפקיד שולי, המעיט את כמות הנפגעים ואת היחס בין פצועים להרוגים.

במלחמה כזו המבוססת בעיקר על ציוד הלחימה, היתה שחיקתו של ציוד זה ב" עשרת ימי הקרבות הראשונים בעלת חש" לכות לגבי המשך המלחמה. אין ספק שהיא קבעה בשיקולים לוותר, לפחות ב" שלב זה, על הניסיון להכריע את האוייב ולהביסו, הסיסמה של הכאת האוייב עד הבסתו התחלפה זמנית לסיכול מאמצי האוייב לחשיג גיצחון.

חזרה לתקופת ההמתנה?

יבמים אלה של המלחמה, יחד עם היבטים נוספים, מוראליים, פוליטיים וצבאיים, הם שגרמו לכך שמלחמת יום- הכיפורים עלולה, לפחות כפי שהדברים נראים בתום היום העשירי למלחמה, להי" שאר מלחמה בלתי מוכרעת.

הקרבות יימשכו כנראה עוד תקופה ארו" כה, אלא אם כן ייכפו המעצמות על הצד" דים הספקת-אש. יהיו ודאי עוד ניסיונות מצד הסורים להחזיר לעצמם את השטחים שנלקחו מהם, כשם שיהיו ניסיונות מצד המיצרים להרחיב את המאחז שלהם בצד המזרחי של תעלת-סואץ ולהרחיק ממנה את כוחות צה"ל, בצורה שהארטילריה הר" ישראלית לא תהווה איום על התנועה ב" תעלת-סואץ. יהיו התכתשויות של שריון וקרבות-אוויר, אולם מבחינת הדינאמיות שלה הוקפאה המלחמה.

אם לא יחול שינוי קיצוני ומפתיע, היא עשויה להיתפתח למלחמה סטאטית ממו" שכת, בה מחזיק כל צד בקיום מוגדרים וממשיך במלחמה רק כדי להטריד את האוייב, לגרום לו אבידות ולהשיג הישגים פוליטיים. זו עלולה להיות מעין מהדורה חדשה של מלחמת התשה בשתי חזיתות, שאינה מתבטאת רק בהפגזות ארטילריות ובפשטות קומנדו, אלא בקרבות מקומיים מעת לעת ובניצול הזדמנויות להשגת היי שגים מוגבלים.

מלחמה כזו עלולה להכניס את ישראל כולה ואת צבאת לתקופה המזכירה את ימי ההמתנה של יוני 1967, עם כל ההשלכות הגיבועות מכך, כולל עימות חריף ביותר עם ההנהגה.